

**Przygotowanie do usamodzielnienia
ciężarnych wychowanek placówki
resocjalizacyjno – rewalidacyjnej na
przykładzie Młodzieżowego Ośrodka
Wychowawczego w Kwidzynie**

Analizą badawczą objęto 27 wychowanek ciężarnych i nieletnich matek, które przebywały w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Kwidzynie w latach 2007 – 2013 . Z tej liczby 13 wychowanek przybyło do Ośrodka w ciąży, 6 urodziło dzieci przed przybyciem do placówki, a 8 wychowanek zaszło w ciążę w czasie urlopowania lub ucieczki z Ośrodka.

Analiza historii życia tych wychowanek i okoliczności zajścia w ciążę wskazuje, że doświadczały one wielokrotnie przemocy fizycznej, psychicznej i seksualnej, najpierw w swoich rodzinach, a później w grupach rówieśniczych i środowiskach, z którymi się wiązały. Jako ofiary przemocy i zaniedbań od wczesnego dzieciństwa dążyły głównie do uzyskania poczucia bezpieczeństwa, doznawania opieki, akceptacji i emocjonalnej bliskości. Niskie poczucie własnej wartości, małe umiejętności społeczne, brak wzorców i nieadekwatna samoocena sprzyjały znalezieniu się w sytuacji zagrożenia kolejnym wykorzystaniem i skrzywdzeniem.

Na podstawie analizy sytuacji życiowych ciężarnych wychowanek można wyróżnić następujące typy sytuacji ryzykownych, których skutkiem stały się ciążę:

Typ I. Dziewczęta od ok. 14 – 15 roku życia rozpoczynają współżycie seksualne ze „swoimi chłopakami”, z którymi mieszkają w czasie wielotygodniowych ucieczek z domu lub placówki. Partnerzy seksualni są starsi od dziewcząt o ok. 2 do 5 lat i także często są wychowankami placówek opiekuńczo-wychowawczych lub resocjalizacyjnych.

Typ II. Dziewczęta współżyją seksualnie ze znacznie starszymi od siebie mężczyznami, których również nazywają „swoimi chłopakami”. Mężczyźni ci oferują schronienie w czasie ucieczek, a także w różnorodny sposób zapewniają dziewczętom zaspokojenie potrzeb materialnych. Dają namiastkę „lepszego życia”.

Typ III. Dziewczęta spędzają czas w towarzystwie starszych od siebie mężczyzn, z którymi spożywają alkohol i współżyją seksualnie. Może się okazać, że dziewczyna nie wie dokładnie, kto jest ojcem dziecka, bo sama była w stanie upojenia alkoholowego.

Typ IV. Do ciąży dochodzi wskutek gwałtu. Dziewczyna może nie znać sprawcy, a sam fakt gwałtu zgłasza na tyle późno, że ustalenie sprawcy i okoliczności gwałtu jest bardzo trudne.

W większości tych sytuacji wychowanki przyjmują ciążę, jako skutek swoich własnych wyborów życiowych, a nawet celowego „starania się” o dziecko. Rzadko mają poczucie „bycia ofiarą wykorzystania seksualnego”.

Sytuacja szkolna badanych wychowanek.

Etapy edukacji				
Gimnazjum			Zasadnicza Szkoła Zawodowa	
Kl. I	Kl. II	Kl. III	Kl. I	Kl. II
9	6	5	7	0
Razem: 20			Razem: 7	

Większość wychowanek ciężarnych uczyło się na poziomie gimnazjalnym. Dla tych wychowanek zdobycie wykształcenia zawodowego, a tym samym zwiększenie szansy na pracę, wymagało jeszcze kilku lat nauki. Bez intensywnej pomocy ze strony rodziny (wychowanki starsze) lub pozostania w placówce (a tym samym rozdzielenia z dzieckiem) kontynuacja nauki jest prawie niemożliwa.

Miejsca pobytu wychowanek przed umieszczeniem w MOW.

Rodzina-12

Rodzina zastępcza – 3

Placówka opiekuńczo – wychowawcza – 10

Inny MOW – 2

15 wychowanek przebywało w różnych formach pieczy zastępczej, co w praktyce oznacza brak możliwości uzyskania wsparcia ze strony własnej rodziny.

Miejsce urodzenia dziecka przez wychowankę:

Przed umieszczeniem w MOW: 6

W czasie pobytu w MOW: 6

Po zwolnieniu z MOW: 10

W miejscu stałego zameldowania (urlopowanie z MOW): 5

Urodzenie dziecka w miejscu stałego zameldowania ułatwia wychowance kontakt z dzieckiem po opuszczeniu Ośrodka, a ponadto działania opiekuńcze wobec dziecka (jeżeli zachodzi taka potrzeba) podejmują odpowiednie instytucje w miejscu zamieszkania wychowanki. W przypadku urodzenia dziecka na terenie Kwidzyna zabezpieczenie opieki noworodkowi wymaga zaangażowania służb socjalnych z tego miasta i miejsca stałego zameldowania wychowanki.

Podstawowe zadania placówki resocjalizacyjnej, dotyczące usamodzielnienia wychowanki:

- Sporządzenie planu usamodzielnienia
- Ustanowienie opiekuna procesu usamodzielnienia (współpraca z PCPR)
- Kontynuacja nauki
- Zdobywanie zawodu i kwalifikacji do pracy
- Bezpieczne miejsce zamieszkania
- Ułatwienie funkcjonowania w życiu społecznym (np. dowód osobisty, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, zabezpieczony dochód)

Zadania dodatkowe dotyczące usamodzielnienia wychowanki ciężarnej:

- Zabezpieczenie warunków porodu
- Pomoc w uregulowaniu sytuacji rodzinnej (związek z ojcem dziecka)
- Możliwości objęcia opieką narodzonego dziecka (samodzielna opieka nad dzieckiem, piecza zastępcza, dom samotnej matki)
- Uzyskanie świadczeń socjalnych z racji macierzyństwa (zasiłki, alimenty)
- Uregulowanie sytuacji prawnej dziecka wychowanki (akt urodzenia, ustalenie ojcostwa, władza rodzicielska)

Dodatkowe zadania związane z usamodzielnieniem wychowanki, która urodziła dziecko przed przybyciem do MOW lub kontynuowała pobyt w MOW po porodzie:

- Uzyskanie władzy rodzicielskiej
- Warunki nawiązania kontaktu z dzieckiem i budowania z nim więzi
- Możliwości zamieszkania z dzieckiem w wieku ok. 2-4 lata
- Ewentualne wyrażenie zgody na przysposobienie dziecka

Niepełnoletnie wychowanki ciężarne i młode matki potrzebują szczególnego wsparcia i szerokiej pomocy, aby mogły kontynuować edukację i wyrównać swoje szanse na życiową samodzielność.